

Vragen en antwoorden 'Groenboek over een Europese strategie voor kunststofafval in het milieu'

Vraag nr	Vraag	Antwoord
1	Biedt het bestaande rechtskader voor afvalbeheer voldoende aanknopingspunten om de milieueffecten van kunststofafval terug te dringen of moet de bestaande wetgeving worden aangepast?	<p>Het Europese rechtskader voor afvalbeheer is voldoende om een goed afvalbeheer in heel Europa te realiseren. Probleem is echter dat in veel lidstaten de implementatie van de gemaakte afspraken achter blijft. Hier zou dus in eerste instantie de aandacht naar uit moeten gaan.</p> <p>Een stortverbod gecombineerd met een stortheffing door Lidstaten , zoals in Nederland in het verleden was doorgevoerd, zou op korte termijn andere Lidstaten kunnen ondersteunen om milieueffecten terug te dringen in situaties waarin nog onvoldoende benutting plaatsvindt van de mogelijkheden van recycling en verbranden.</p> <p>Voor het boeken van resultaten op de langere termijn is het ook nodig dat producten zo worden ontworpen dat herbruikbaarheid, repareerbaarheid en recycleerbaarheid worden verbeterd. Nederland is daarom voorstander van uitbreiding van de Ecodesign richtlijn.</p> <p>Tenslotte is voor het terugdringen van een aantal specifieke milieu effecten, zoals microplastics die in het mariene milieu terecht komen, het Europese rechtskader nog onvoldoende. Europees beleid gericht op het wegnemen van emissies aan de bron is daarom nodig. Te denken valt aan het stellen van eisen aan consumentencosmetica zodat gebruik van alternatief materiaal gestimuleerd wordt. Voor wat betreft microplastics afkomstig uit kleding, daar moet eerst worden gekeken welke maatregelen effectief kunnen zijn om deze bron terug te dringen.</p>

Vraag nr	Vraag	Antwoord
2	Hoe kunnen maatregelen om de recycling van kunststoffen te bevorderen zodanig worden ontworpen dat ze een positieve invloed hebben op het concurrentievermogen en de groei?	<p>Recycling van plastic biedt veel kansen in Nederland en Europa. De milieu impact van gerecycled plastics is lager en recycling vermindert de afhankelijkheid van fossiele grondstoffen. Voor bedrijven is het mogelijk om door gebruik van gerecycled plastics een kostenvoordeel te bereiken. Tevens heeft recycling van plastics een positieve impact op de economie door het creëren van werkgelegenheid. In de laatste jaren is een grote verbetering te zien in de kwaliteit van gerecycled plastics. Op dit moment is het beschikbare materiaal nog wel beperkt tot de standaard polymeren en er zijn beperkingen in toepassingen op het gebied van kleur, voedselcontact en mechanische eigenschappen van het materiaal. Niettemin is het goed mogelijk om gerecycled plastics toe te passen in hoogwaardige elektronische apparatuur.</p> <p>De EU kan inzetten op :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formuleren van een doelstelling voor gebruik van gerecycled plastics in producten (duurzaam inkopen) - Stimuleren van innovatiegericht onderzoek t.a.v. secundaire grondstoffen - Verhogen aandeel van hernieuwbare grondstoffen bij de productie van granulaat; - Stimuleren van betere kwaliteit van het regranulaat dat afkomstig is van huishoudelijk afval. Als de kwaliteit beter wordt dan nu het geval is, kan regranulaat goed worden ingezet als een goedkoop alternatief voor granulaat. - Vergroten van 'consumer awareness' door te laten zien dat gerecycled plastic voordelen heeft; - Wegnemen van aanname van veel ontwerpers dat gerecycled plastic lage kwaliteit heeft.
3	Zou een volledige en doeltreffende tenuitvoerlegging van de voorschriften inzake afvalverwerking in de bestaande wetgeving betreffende het storten van afvalstoffen het huidige stortingspercentage van kunststofafval voldoende kunnen terugdringen?	<p>Volledige en doeltreffende tenuitvoerlegging van de voorschriften inzake afvalverwerking in de bestaande wetgeving zou zeer zeker een positieve bijdrage leveren aan het terugdringen van het huidige stortingspercentage van kunststofafval. Zoals aangegeven onder vraag 1 zou een stortverbod gecombineerd met een stortheffing door Lidstaten op korte termijn vruchten kunnen afwerpen.</p>

Vraag nr	Vraag	Antwoord
4	<p>Welke maatregelen zouden passend en doeltreffend zijn om het hergebruik en de terugwinning van kunststoffen aantrekkelijker te maken dan het storten ervan? Zou een stortverbod voor kunststoffen een evenredige oplossing zijn of zouden hogere storttarieven en de invoering van doelstellingen ter voorkoming van afvalstromen naar de stortplaats voldoende zijn?</p>	<p>Een heffing op storten is een effectief middel om storten te ontmoedigen, eventueel gecombineerd met een stortverbod. Deze combinatie is in Nederland met succes toegepast tussen 1995 en 2011. Wanneer het toch nodig is om te storten en er een ontheffing van het verbod moet worden gegeven, is een heffing nog steeds belangrijk omdat dit voorkomt dat degene die toch mag storten er goedkoop mee uit is. Op die manier blijft er druk op de markt om de bedoeling van de regeling weer zo snel mogelijk na te kunnen leven en van een uitzondering slechts spaarzaam gebruik te maken.</p> <p>Een heffing op storten of een stortverbod is niet het enige dat moet gebeuren. Zoals hierboven reeds werd genoemd is het ook nodig dat producten zo worden ontworpen dat herbruikbaarheid, repareerbaarheid en recycleerbaarheid worden verbeterd. Meer specifiek geldt voor verpakkingen dat deze niet onnodig veel materiaal moeten bevatten en dat ze voor zover mogelijk uit gerecycled plastic worden gemaakt. Verder kan het stellen van een recycle doelstelling helpen, maar in eerste instantie is het belangrijk dat meer en beter kunststof gescheiden wordt ingezameld.</p>
5	<p>Zijn er nog andere maatregelen die kunnen worden getroffen om de terugwinning van kunststofafval een belangrijkere positie te geven in de afvalhiërarchie en het aandeel van energietrugwinning te verminderen ten gunste van mechanische recycling? Zou een heffing op energietrugwinning een nuttige maatregel zijn?</p>	<p>Het gebruik van gerecycled plastics biedt kansen, maar ook barrières. Zo is het aantal leveranciers in Nederland en Europa nog beperkt en het volume van beschikbare materialen kent zijn grenzen. Onvoorspelbaarheid in de beschikbaarheid van afval kan een impact hebben op stabiele levering van een materiaal over langere tijd. Tevens is op de markt voor gerecycled plastics teveel aanbod van laagwaardige kwaliteit regranulaat. Om de slag te maken naar een fatsoenlijk aanbod van hoogwaardige kwaliteit regranulaat zal met name afval beter moeten worden gesorteerd en worden gescheiden. Verder moet de vraag naar hoogwaardige kwaliteit regranulaat gestimuleerd worden. Hierdoor kan het voor de keten in de afvalfase- inzameling, sortering en recycling- interessant worden om te investeren.</p> <p>Als er meer afzetmarkt is voor hoogwaardige kwaliteit regranulaat en met kunststofafval dus meer valt te verdienen, krijgt terugwinning vanzelf een belangrijkere positie dan energietrugwinning. Een heffing op energietrugwinning zou kunnen helpen, maar heeft ook nadelen omdat dit de druk op storten (of verbranden zonder energietrugwinning) kan verhogen en omdat dit waarschijnlijk breder werkt dan alleen voor kunststoffen en zo een belemmering voor de doelstellingen voor duurzame energie kan opleveren. Het tot stand brengen van een goed werkende markt voor hoogwaardige kwaliteit regranulaat is daarom de beste optie.</p>

Vraag nr	Vraag	Antwoord
6	Moet in Europa een combinatie van huis-aan-huisophaling voor al het kunststofafval en diftar-systemen voor restafval worden bevorderd of zelfs verplicht worden gesteld?	<p>Uiteraard zal meer kunststof inzamelen schaalvoordelen opleveren waardoor de kosten van inzameling dalen. Het is echter niet nodig en/of wenselijk dat Europese verplichtingen worden doorgevoerd over de wijze waarop gemeenten de inzameling organiseren. Lidstaten moeten vrij zijn om een systeem te kiezen dat het beste past bij de lokale omstandigheden.</p> <p>Overigens is DIFTAR wel een systeem dat in Nederland werkt en kan door de EC als zinvol instrument worden aanbevolen.</p>
7	Zijn specifieke recyclingdoelstellingen voor kunststofafval noodzakelijk om de recycling van kunststofafval te bevorderen? Wat voor andere maatregelen kunnen er worden ingevoerd?	<p>Ja, die zijn noodzakelijk. Maar dat is niet afdoende. Om de recycling van kunststofafval te bevorderen zijn maatregelen nodig op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - product design: bij ontwerp van producten wordt rekening gehouden dat een product gerecycled moet kunnen worden. Minder verschillende plastics in één product is een belangrijke uitgangspunt. - chemische recycling of "back to feedstock": deze techniek moet verder ontwikkeld worden zodat kunststofafvalstromen die niet rendabel gerecycled kunnen worden vanwege te lage kwaliteit van het afval, wel weer ingezet kunnen worden in de productie van granulaat. Omdat deze route vaak veel energie vraagt moet wel door middel van LCA worden onderzocht of chemische recycling in specifieke gevallen voordelen biedt ten opzichte van bijvoorbeeld verbranding met energierecuperatie. - mechanische recycling: meer monostromen door intensivering van de gescheiden inzameling, betere sortering, kwaliteit van regranulaat omhoog, opnemen van verplichting tot percentage gerecycled kunststof per productgroep.
8	Is het noodzakelijk maatregelen in te voeren om te voorkomen dat naar derde landen uitgevoerd recyclebaar kunststofafval wordt gerecycled in installaties die niet aan de normen voldoen of wordt geloosd?	<p>De kwaliteit van gerecycled plastic in combinatie met het stimuleren van de markt naar gerecycled plastic moet zorgen dat de vraag in Europa toeneemt. Dit zal er dan vanzelf toe leiden dat de uitstroom van kunststofafval naar derde landen minder wordt. Voor zover dat toch gebeurt waarborgen het verdrag van Bazel en de EVOA-verordening dat verwerking op verantwoorde wijze plaatsvindt.</p>

Vraag nr	Vraag	Antwoord
9	Zouden verdere vrijwillige initiatieven van met name producenten en detaillisten een geschikt en doeltreffend instrument vormen voor een beter gebruik van natuurlijke hulpbronnen in de levenscyclus van kunststofproducten?	<p>Vrijwillige deals onder voorwaarden, zoals goede inzameling en langjarige afnamegaranties door fabrikanten van merken en retailers in de gehele waardeketen kunnen efficiënter grondstoffengebruik stimuleren. Als een bedrijf dat het product op de markt brengt ook interesse heeft in de toekomstige afvalstroom met de bedoeling dit afval als nieuwe grondstof in te zetten, zal hij bereid zijn meer te investeren in hoogwaardige grondstoffen. Bij leasing van materiaal heeft de eigenaar alle belang bij teruggave van een zo schoon mogelijk. De voorkeur gaat uit naar zelfregulering, maar met wetgeving als stok achter de deur.</p> <p>In Nederland is er een overeenkomst getekend met de gemeenten en het verpakkende bedrijfsleven voor verduurzaming en recycling van verpakkingsafval. Onderdeel van de afspraken is dat er ook een verduurzamingsagenda wordt opgesteld. Met de verduurzamingsagenda verpakkingen hebben producenten zich vrijwillig gecommiteerd om gestructureerd toe te werken naar verdere verduurzaming van verpakkingen. Dit richt zich ook op beter natuurlijke hulpbronnen gebruiken. In de verduurzamingsagenda worden voor specifieke product-verpakkingscombinaties onafhankelijk en wetenschappelijk bepaald wat het hoogst haalbare doel is. Dat doel wordt dan de norm voor de hele sector.</p>
10	Is er ruimte om statiegeld- en retoursystemen te ontwikkelen voor specifieke categorieën kunststofproducten? Zo ja, hoe kunnen negatieve gevolgen voor de mededinging worden vermeden?	<p>Producenten hebben hier de vrijheid in, binnen de grenzen voor mededingingsrecht. Voorbeelden zijn statiegeld- en retoursystemen voor PET-flessen, bierflessen, fusten en pallets. Hoe negatieve gevolgen voor mededinging kunnen worden vermeden, is geen vraag die de afzonderlijke Lidstaten zouden moeten beantwoorden. Hier zouden EC-deskundigen moeten aangeven wat de aandachtspunten zijn.</p>

Vraag nr	Vraag	Antwoord
11	<p>Wat voor informatie is volgens u noodzakelijk om consumenten bij aanschaf van een kunststofproduct in staat te stellen een rechtstreekse bijdrage te leveren aan hulpbronnenefficiëntie?</p>	<p>Om consumenten in staat te stellen een bijdrage te leveren aan hulpbronnenefficiëntie, is het belangrijk informatie te verschaffen over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De mate waarin gerecycled plastic verwerkt is in het betreffende product; - De mate waarin het betreffende product geschikt is voor recycling; - De milieu-impact van het product, waaronder hoe 'schoon' het is geproduceerd in het land van herkomst; - De juiste wijze van afdanking/weggooien van een plastic product (gescheiden, juiste soort etc.); - De langetermijneffecten bij het achterlaten in het milieu. <p>Harmonisatie van de informatie bevordert het vrije verkeer van goederen in de EU.</p> <p>Sturen op duurzaam consumentengedrag vraagt echter meer dan alleen informatieverstopping.</p> <p>Uit onderzoek blijkt dat een consument lang niet altijd rationele afwegingen maakt bij de aanschaf van een product, maar zich vaak laat leiden door gewoonten ('bekend is goed'), vuistregels ('duur is verantwoord'), sociale normen ('iedereen heeft dit product, dus het moet wel goed zijn'), prijs, gemak en aanbod ('als het fout zou zijn, zou het toch niet in de winkel mogen liggen van de overheid'). Bij consumenten leeft bovendien nog steeds het beeld dat duurzaam duur is. Consumenten komen ook pas in actie als ze een directe relatie zien tussen hun handeling (of het nalaten daarvan) en het maatschappelijk effect en als ze zeker weten dat niet alleen zij, maar ook de buurman zich gedraagt.</p> <p>Hieruit volgt dat een mix aan wet- en regelgeving, gedragsinstrumenten en financiële instrumenten noodzakelijk is, waarbij positieve drijvers (verleiding en kans) veelal effectiever zijn dan negatieve (milieuschade en grondstoffenschaarste). Vanuit de gedachte van de borging van een gelijk speelveld is een Europese (en wellicht mondiale) aanpak daarbij wenselijk.</p>

Vraag nr	Vraag	Antwoord
12	Hoe moet het chemische ontwerp van kunststoffen worden gewijzigd om de recyclebaarheid ervan te verbeteren?	<p>De problematiek bij recycling van plastics zit veelal in de gebruikte additieven, de gemengde samenstelling van producten, de externe vervuiling en de beperkte sortering van de ingezamelde fractie. Een groeiende zorg is bovendien de toename van multi-layers in éénmalige verpakkingen. Deze zijn nu nog niet te vermijden omdat ze zorgen voor houdbaarheid/versheid van producten. Hier zou re-engineering op termijn uitkomst kunnen bieden, echter optimalisaties moeten zowel de verpakking als de product/verpakkingscombinatie beschouwen.</p> <p>Bij het ontwerp van producten moet rekening wordt gehouden met recycling. Dit betekent:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het terugbrengen van het aantal elementen in de samenstelling van het gebruikte materiaal, - Waar mogelijk terugdringen van de verscheidenheid aan kunststoffen in één product, - Plastic elementen dusdanig in een product inpassen, dat zij op non-destructieve wijze uit elkaar te halen zijn, - Verbetering van herkenbaarheid (het van elkaar scheiden van kunststoffen in het afvalstadium gemakkelijker maken), - Het verder ontwikkelen van methoden om afval in te zamelen. - onderzocht kunnen worden in hoeverre andere plastics, bijvoorbeeld bioplastics, een alternatief kunnen bieden zonder dat dit de recycling van reguliere kunststoffen bemoeilijkt. <p>Op lange termijn zullen kunststoffen intrinsiek ge-engineered worden. Dat wil zeggen dat alle eigenschappen in het polymeer zitten zonder de toevoeging van additieven. Echter, dit zal nog wel even op zich laten wachten.</p>
13	Hoe kan informatie over de chemische samenstelling van kunststoffen ter beschikking worden gesteld aan alle actoren die bij de recycling van afvalstoffen zijn betrokken?	<p>Binnen REACH (artikel 2, lid 9) is bepaald dat de verplichting informatie door te geven in de keten niet geldt voor kunststoffen. Het verwijderen van deze vrijstelling uit REACH zou er aan bijdragen dat informatie over de chemische samenstelling van kunststoffen ter beschikking kan worden gesteld aan de actoren die bij de recycling van afvalstoffen zijn betrokken.</p> <p>Het idee van een grondstoffenpaspoort zou nader op haalbaarheid onderzocht kunnen worden.</p>

Vraag nr	Vraag	Antwoord
14	Hoe kunnen problemen in verband met het gebruik van microplastic in producten of industriële processen en nanodeeltjes in kunststoffen het best worden aangepakt?	<p>Het gaat hier om twee verschillende zaken: enerzijds het gebruik van microplastic in producten of industriële processen, en anderzijds het gebruik van nanodeeltjes in kunststoffen.</p> <p>In het geval van nanomaterialen die worden toegevoegd, zoals sensoren, is van belang dat de veiligheid goed wordt beoordeeld. Hiertoe is belangrijk dat REACH beter geschikt wordt gemaakt voor het beoordelen van de risico's van nanomaterialen. Nederland zet hier voor in, onder andere met een internationale conferentie op 11 en 12 april.</p> <p>In het geval van microplastics in producten, zoals scrubcrèmes, gaat het om kleine bolletjes plastic, die echter boven de nanoschaal blijven. Deze bolletjes zijn slecht afbreekbaar, worden niet afgevangen in waterzuiveringsinstallaties en kunnen zich ophopen in zeeorganismen. Dit draagt bij aan de problematiek van de plastic soep.</p> <p>Tegelijkertijd bestaan er organische alternatieven die even werkzaam zijn, maar wel afbreken in het milieu. Een Europees verbod op microplastics in cosmeticaproducten is wat Nederland betreft een manier om een deel van de problemen aan te pakken.</p>
15	Moet het beleid inzake productontwerp ook de geplande veroudering van kunststofproducten aanpakken en streven naar betere mogelijkheden voor hergebruik en modulair ontwerp om de productie van kunststofafval te verminderen?	<p>Geplande veroudering van (kunststof)producten moet zeker een punt van aandacht zijn (zie ook antwoorden bij vragen 1, 7 en 12). Omdat het vaak Europese- of wereldmarkten betreft, is nationale regelgeving op dit vlak minder voor de hand liggend.</p> <p>Op basis van de richtlijn Ecodesign kunnen eisen worden gesteld die leiden tot betere demonteerbaarheid van onderdelen, kwaliteit van plastic die wordt toegepast en de beschikbaarheid van handboeken (voor reparatie, uit elkaar halen, vervanging etc.), de beschikbaarheid van reserveonderdelen of service, en eventuele garantietermijnen.</p> <p>Deze eisen moeten realiseerbaar en controleerbaar zijn.</p>

Vraag nr	Vraag	Antwoord
16	Kan nieuwe regelgeving op het gebied van ecologisch ontwerp helpen bij het vergroten van de herbruikbaarheid en duurzaamheid van kunststofproducten?	<p>Ja, op EU schaal heeft dat zeker zin (zie ook antwoorden bij vragen 1, 7, 12 en 15).</p> <p>Kernpunt is de Richtlijn Ecodesign toepassen door elementen van grondstof efficiency in te bouwen in de Europese eisen. De Europese methodologie moet daartoe zo snel mogelijk geschikt worden gemaakt.</p>
17	Moeten er marktgerichte instrumenten worden ingevoerd om ervoor te zorgen dat de milieukosten, van de productie tot de uiteindelijke verwijdering van kunststoffen, beter tot uiting komen in de prijzen?	<p>Ja, het kan wenselijk zijn dat de milieukosten bij producten in de prijs van een product verwerkt zijn. Dat geldt dus ook voor kunststoffen. Voorkomen moet worden dat beprijzing de concurrentiepositie aantast. Dit vergt veelal een Europese en soms mondiale aanpak, waarbij de borging van een gelijk speelveld centraal staat.</p> <p>Een instrument zou een slimme combinatie van beprijzing, innovatiebeleid en overheidsinkoop, het stimuleren van duurzame productie en hiervoor afzetmarkten creëren, kunnen zijn.</p>
18	Hoe kan de overlast van afval als gevolg van wegwerpbare kunststofproducten voor eenmalig gebruik of met een korte levensduur het best worden aangepakt?	<p>Zwerfafval kan worden tegen gegaan door met alle partijen in de keten samen te werken gericht op het gedrag van de consument. Daarbij hoort ook het faciliteren van inzameling (plaatsen afvalbakken) en er rekening mee houden bij het ontwerp. De consument informeren over de gevolgen van zijn gedrag is ook een oplossingsrichting (zie antwoord bij vraag 11).</p>

Vraag nr	Vraag	Antwoord
19	Welke toepassingen van biologisch afbreekbare kunststoffen verdienen ondersteuning en onder welke randvoorwaarden?	<p>Biologisch afbreekbare kunststoffen kunnen doorgaans niet worden gerecycled. Ze worden dus na eenmalig gebruik afgedankt. Compostering of vergisting leidt tot volledige afbraak tot CO₂ en water en leidt daarmee niet tot recycling. Het vervangen van normaal plastic door biologisch afbreekbaar plastic geeft dus in de afvalfase geen milieuvordelen. Bovendien worden biologisch afbreekbare kunststoffen vaak gemaakt uit voedselgewassen die op zichzelf al een aanzienlijke milieudruk met zich meebrengen. Er kan wel een milieuvoordeel ontstaan als:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het materiaal wordt gemaakt van biotische afvalstromen en daarmee dus fossiele grondstoffen verijd; • de kans groot is dat de kunststof aan het eind van de levenscyclus in het mariene milieu dreigt terecht te komen. <p>Toepassingen die mogelijk ondersteuning verdienen zijn eetbare productverpakkingen, of verpakkingen van producten die na afdanking worden gecompoteerd, bijvoorbeeld biologisch afbreekbaar plastic om een krop sla.</p> <p>Een nadeel van biologisch afbreekbaar plastic is dat het de recycling van gewoon plastic negatief kan beïnvloeden. Het is dus van groot belang dat biologisch afbreekbaar plastic in het afvalstadium eenvoudig kan worden herkend en gescheiden van gewoon plastic.</p>
20	Is het zinvol de bestaande wettelijke normen aan te scherpen door een duidelijk onderscheid te maken tussen natuurlijk composteerbare kunststoffen en kunststoffen die langs technische weg biologisch afbreekbaar zijn? Moet informatie over een dergelijk onderscheid verplicht worden gesteld?	<p>Als bedoeld wordt dat kunststoffen die langs technische weg afbreekbaar zijn de oxo-plastics zijn, dan is dat zeker zinvol. Het gebruik van oxoplastics moet zo veel mogelijk ontmoedigd worden. Deze vallen wel uit elkaar maar worden niet afgebroken. Wat overblijft zijn dus microplastics die het (mariene) milieu kunnen belasten.</p>

Vraag nr	Vraag	Antwoord
21	Veronderstelt het gebruik van onder invloed van zuurstof biologisch afbreekbare kunststoffen maatregelen om de integriteit van recyclingprocessen te waarborgen, en zo ja, op welk niveau?	Afbreekbare plastics belemmeren het recycling proces van reguliere kunststoffen. De integriteit van het recyclingproces kan geborgd worden door te voorkomen dat deze plastics bij het gescheiden ingezamelde kunststof komen of door ze er achteraf uit te halen bij de sortering.
22	Hoe verhouden biokunststoffen zich tot het beheer van kunststofafval en het behoud van natuurlijke rijkdommen? Moet het gebruik van biokunststoffen worden bevorderd?	Biologisch afbreekbare kunststoffen kunnen gecomposteerd worden. Dat leidt tot volledige afbraak in CO2 en water en daarmee niet tot directe recycling van grondstoffen. Energie die vrijkomt bij het vercomposteringsproces kan worden gebruikt. Het vervangen van normaal plastic door biologisch afbreekbaar plastic geeft in de afvalfase niet het milieuvoordeel dat het afvalmateriaal als grondstof gebruikt kan worden in het kunststofproductieproces. Er is wel een milieuvoordeel als dit materiaal gemaakt wordt van biotische afvalstromen (zie ook antwoord op vraag 19). Ook levert het gebruik van afbreekbare kunststoffen mogelijkheden op tot geheel nieuwe toepassingen, die bijvoorbeeld tot logistieke voordelen of verbeteringen voor de volksgezondheid leiden. Dit kan tot indirecte positieve milieuvoordelen leiden. Het Pharmafilter concept (www. Paharmafilter.nl) is hier een goed voorbeeld van.

Vraag nr	Vraag	Antwoord
23	<p>Zijn er naast de in dit Groenboek beschreven acties nog meer maatregelen denkbaar om zwerfvuil op zee te bestrijden? Moeten maatregelen op het gebied van zwerfvuil op zee op EU-niveau worden gecoördineerd (bijvoorbeeld door een gecoördineerde Europese kustschoonmaakdag te organiseren ter verhoging van het bewustzijn)?</p>	<p>Coördinatie binnen de EU op het gebied van bronbeleid is essentieel. De EU noemt zelf in het groenboek bronnen: overloopbekkens voor regenwater, zwerfvuil, sluikstorten, industriële activiteiten, onoordeelkundig vervoer, consumentencosmetica, en polyester- en acrylvezels die vrijkomen bij het wassen van kleding.</p> <p>Te denken valt aan het stellen van eisen aan consumentencosmetica zodat gebruik van alternatief materiaal gestimuleerd wordt. Voor wat betreft microplastics afkomstig uit kleding, daar moet eerst worden gekeken welke maatregelen effectief kunnen zijn om deze bron terug te dringen.</p> <p>Verder kan een Europese schoonmaakdag helpen aan de bewustwording.</p> <p>Op EU niveau is van belang dat de herziene Annex V van het MARPOL-verdrag van de International Maritime Organisation (IMO) in werking is getreden en dat EU landen zich hard maken voor verdere optimaliseren van de Richtlijn Havenontvangstvoorzieningen. Voorts is binnen IMO afgesproken dat wereldwijd de cursus 'marine environmental awareness' een verplicht onderdeel van maritieme opleidingen wordt.</p> <p>Naast coördinatie op EU niveau is ook mondiale inspanning nodig zoals UNEP Global Partnership on Marine Litter.</p> <p>Naast acties op EU niveau en op mondiaal niveau, is ook nationaal beleid van belang. Nederland is momenteel bezig met het ontwikkelen van een programma van maatregelen in verschillende clusters: agendering en bewustwording, visserij, strand, scheepvaart, stroomgebieden, productontwikkeling en efficiënter gebruik van plastics. Voorts is er binnen Nederland in 2012 is een nieuwe Raamovereenkomst verpakkingen afgesloten tussen IenM, VNG en het verpakkende bedrijfsleven. De gemeenten krijgen jaarlijks extra budget en kunnen daarmee zelf beslissen welke extra activiteiten ondernomen gaan worden voor bestrijding van zwerfafval. Sinds 2011 zijn er 800 plastic afvalcontainers geplaatst op drukke plaatsen in de openbare ruimte. Voorts leveren bewustwordingscampagnes zoals 'Plastic Heroes' een bijdrage aan de bewustwording bij de consument van het gescheiden inzamelen van plastic verpakkingen. Deze nationale acties kunnen inspirerend zijn om op EU niveau te delen en/of uit te voeren.</p>

Vraag nr	Vraag	Antwoord
24	<p>In haar voorstel voor een nieuw milieuactieprogramma stelt de Commissie voor om voor de hele EU kwantitatieve streefcijfers voor de vermindering van zwerfvuil op zee vast te stellen. Wat is de meerwaarde van een dergelijke doelstelling voor maatregelen ter bestrijding van kunststofafval in het algemeen? Hoe kan een dergelijke doelstelling worden ontwikkeld?</p>	<p>Nederland is voor het stellen van Europese kwantitatieve doelen op productstromen of –groepen, met daarbinnen flexibiliteit voor lidstaten of regio’s om specifieke operationele doelen op specifieke items of producten te stellen. Dit sluit aan bij het subsidiariteitsbeginsel, waarbij op Europees niveau de algemene kaders worden gezet/level playing field wordt gecreëerd waarbinnen de lidstaten hun eigen aanpak kunnen kiezen.</p> <p>Meerwaarde van deze aanpak is ook dat maatregelen zich concreet kunnen richten op het terugbrengen van de specifieke items in het mariene milieu. Zo kunnen de bronnen van mariene zwerfvuil concreet worden aangepakt. Deze zijn ook beter te monitoren dan de aanwezigheid van zwerfvuil in zee. Wel moet de kanttekening gemaakt worden dat deze streefcijfers eigenlijk op productstromen of –groepen niet alleen Europees maar ook mondiaal moeten gelden omdat oceanen systemen verbonden zijn, waardoor afval van elders op de Europese zeeën terecht komt en omgekeerd.</p> <p>Voor het ontwikkelen van dergelijke doelstellingen zien we een rol voor de Europese Commissie. Lidstaten of regio’s/zeeconventies zouden uitgedaagd moeten worden om kwantitatieve reductiedoelen te stellen voor bronnen die horen bij de top 10 OSPAR strandmonitor van meest gevonden items. Dit geeft ook duidelijk richting aan regionale actieplannen met de grootste toegevoegde waarde aan reeds vigerend beleid. Ook moet de Commissie zorgen dat het aansluit bij bestaand Sustainable Consumption and Production beleid.</p> <p>Een reductiedoel voor de aanwezigheid van mariene zwerfvuil zal weinig zin hebben omdat het reeds aanwezige zwerfvuil niet snel zal afnemen, zelfs als er geen nieuw zwerfvuil meer bijkomt, i.e. door de langzame afbraak van plastic afval zal zelfs rekening gehouden moeten worden met een toename van microplastics.</p>

Vraag nr	Vraag	Antwoord
25	Moet de EU in het kader van het "nieuwe nabuurschapsbeleid" meer prioriteit toekennen aan kunststofafval, met name om kunststofzwerfvuil in de Middellandse Zee en de Zwarte Zee te bestrijden?	<p>De EU heeft er belang bij dat derde landen gelegen aan de Middellandse Zee en de Zwarte Zee effectiever beleid voeren om de aanvoer van kunststofafval m.n. via rivieren naar deze zeeën te verminderen. We delen immers dit water, en daardoor ook de vervuiling. Het nabuurschapbeleid biedt een mogelijkheid om de uitvoering van de afspraken die zijn gemaakt in onder andere de Regionale zeeverdragen van Boekarest (zwarte Zee) en Barcelona (Middellandse zee) ook derde landen (niet EU- landen) en de grensoverschrijdende rivierverdragen te betrekken. Hierbij verdient het wel de voorkeur om waar mogelijk maatregelen te nemen in projecten gericht op waterbeheer en daarmee vermindering vervuiling via (grensoverschrijdende) rivieren of integraal kustzone beheer (integrated coastal zone management).</p> <p>Daarnaast zou prioriteit moeten worden gegeven aan, adequaat afvalbeleid, verbeterd beheer van stortplaatsen (inclusief het voorkomen van open stortplaatsen nabij de kust of waterwegen) en het toepassen van betere rioolwaterzuivering (of invoeren hiervan waar dit nog in zijn geheel ontbreekt). Deze maatregelen, die de EU lidstaten al kennen uit de Kaderrichtlijn afval en de Richtlijn stedelijk afvalwater, 'Council Directive 99/31/EC of 26 April 1999 on the landfill of waste' kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de kwaliteit van de Middellandse Zee en Zwarte Zee.</p>
26	Wat kan de EU doen om internationale maatregelen ter verbetering van het beheer van kunststofafval wereldwijd meer te bevorderen?	Zie antwoorden op voorgaande vragen.